

Let's walk on a wild side - dzika strona chorób zakaźnych w zmieniającym się klimacie

dr hab. Magdalena Larska*

Państwowy Instytut Weterynaryjny - Państwowy Instytut Badawczy,
Dział Wirusologii i Chorób Wirusowych Zwierząt
Al. Partyzantów 57, 24-100 Puławy

Kryzys klimatyczny, którego jesteśmy świadkami niesie za sobą duże konsekwencje dla zdrowia i życia organizmów zamieszkujących Ziemię. Określone przez porozumienie paryskie „dwa stopnie Celsjusza” w stosunku do poziomu sprzed ery przemysłowej (przed 1900) jako krytyczna granica została już przekroczona. Jednym z pierwszych efektów zmian klimatycznych jest stres cieplarniany wpływający na funkcjonowanie układu odpornościowego, gospodarki hormonalnej (rozdród) i przemian metabolicznych, co zwiększa podatność na infekcje/inwazje często patogenami oportunistycznymi. W ostatnich kilku latach obserwuje się istotny wzrost ryzyka „zakażeń czułych na zmiany klimatyczne” (climate sensitive infections – CSI). Główną kategorię CSI stanowią choroby przenoszone przez stawonogi. ocieplenie klimatu wpływa przede wszystkim na zwiększoną aktywność stawonogów (kleszczy i owadów), które są wektorami biologicznymi lub mogą przenosić patogeny mechanicznie. Są wśród nich choroby: nowo pojawiające się (z ang. emerging) tj. zakażenia wirusem Schmallenberg czy koronawirusami oraz choroby nie występujące dotąd na danym terenie lub nie zakażające danego gatunku (re-emerging) tj. choroba niebieskiego języka (BT), krwotoczna choroba zwierzyny płowej (EHDV), gorączka Zachodniego Nilu, gorączka doliny Rift, czy choroba guzowatej skóry bydła. Zmiany klimatu wpływające na ekologię zwierząt powodują również wzrost ryzyka zakażeń/inwazji patogenami oportunistycznymi (występującymi w środowisku, które są chorobotwórcze w określonych warunkach). Tutaj sztandarowym przykładem może być wąglik, zaraza bydła i dziczyzny, czy inwazje pasożytami. Dodatkowo do rozprzestrzeniania się czynników zakaźnych i zaraźliwych przyczynia się ograniczenie dostępu do pokarmu i wody, wymuszanie wędrówek zwierząt, zwiększanie zagęszczenia zwierząt i wzrost kontaktów między innymi gatunkami, zwierzętami domowymi oraz ludźmi. Medycyna Weterynaryjna jako służba łącząca wszystkie elementy Jednego Zdrowia stoi na pierwszej linii walki z tymi zagrożeniami. Badania naukowe mają na celu ocenę ryzyka odklimatycznych zagrożeń dla zdrowia ludzi i zwierząt i zapobieganie epidemiom. Przedstawione zostaną również alternatywne i bezinwazyjne metody monitoringu tych zagrożeń oparte na badaniu stawonogów w badaniach przesiewowych in situ w stadach zwierząt lub w miejscach najwyższego ryzyka (tzw. hotspots).

---

* **Dr hab. Magdalena Larska**, profesor Państwowego Instytutu Weterynaryjnego w Puławach, gdzie pracuje od czasu uzyskania dyplomu lekarza weterynarii w 2001 roku. W 2006 roku obroniła pracę doktorską, a w 2014 roku ukończyła habilitację. Odbiła liczne staże zagraniczne. Pracowała m.in. w Veterinary Research Institute of the Danish University of Technology (DTU-Vet) na wyspie Lindholm (Dania) oraz w Central Veterinary Science Laboratory w Dubaju (ZEA), gdzie prowadziła projekt dotyczący badań eksperymentalnych nad wirusem pryszczycy u wielbłądowatych. Uzyskała również stypendium NeuroPrion na badania nad patogennością atypowych białek prionowych w CISA-INIA w Valdeolmos w Hiszpanii. W latach 2010-2011 zatrudniona była w Szwedzkim Uniwersytecie Nauk Rolniczych (SLU) i w Szwedzkiej Agencji Weterynaryjnej (SVA) w Uppsali. Jej zainteresowania naukowe obejmują: choroby zakaźne hodowlanych i wolno żyjących zwierząt kopytnych; zakażenia wrażliwe na klimat, ekologię chorób, rolę dzikich zwierząt w epidemiologii

Kaszubsko - Pomorska Konferencja Naukowa
„One health - choroby zakaźne w perspektywie kryzysu klimatycznego ”
Sopot, 08 - 09.10.2025 r.

zakażeń w ramach koncepcji Jednego Zdrowia, entomologię weterynaryjną oraz opracowywanie nieinwazyjnych narzędzi monitoringu i rozwiązań dla pojawiających się zagrożeń zakaźnych u zwierząt i ludzi. Posiada tytuł specjalisty chorób zwierząt nieudomowionych. Jest autorką i współautorką ponad 150 artykułów naukowych, a także książek i kilku rozdziałów. Łączna liczba cytowań jej publikacji przekracza 1000 (WoS).